

Foto: Claus Blok Thomsen

Kameraerne sidder tæt på husmure og lygtepæle overalt i Singapore, og 100.000 flere er på vej.

Big brother er blevet grøn:

Singapore bruger big data, overvågningskameraer og smart teknologi til at hjælpe klimaet ... og overvåge sine indbyggere

»Smart cities« er det nye modeord for alverdens byplanlæggere, og de kigger gerne mod Singapore som et eksempel til efterfølgelse. Men kritikerne advarer: Den bagvedliggende teknologi åbner for et grønt overvågningssamfund,

Bevæger vi os i vores jagt på øget effektivitet og sikkerhed søvngængeragtigt hen mod en big brother-fremtid med konstant overvågning?, spurgte [Hongkong-avisen South China Morning Post](#) for nylig i en artikelserie om såkaldte smart cities.

Det følgende skal netop handle om *smart cities* og ikke mindst om verdens 'smarteste' – eller 'klogeste', om man vil – by. En by, der overgår selv Hongkong, som avisen South China Morning Post er rundet af, og som udstiller et nyt paradoks i en verden, der for alvor har indset, at klimaet er ved at gå amok, og at vi nu må handle.

På den ene side kan den smarte by være et vægtigt bidrag til løsningen af alt fra kriminalitets- til klimaproblemer, fordi den ved hjælp af sensorer, målestationer og kameraer med ansigtsgenkendelse i detaljer kan kortlægge vores adfærd og færden fra hjem til by, dag og nat.

Instrumenterne i vores hjem eller på gader og bygninger måler vores el-forbrug, aflæser vores trafikale mønstre, vores lys- og varmeforbrug og kan på den måde optimere alt fra trafiklys og -køer til præcis den mængde varme og strøm, der skal pumpes ind i vores varme- og elanlæg, så mindst muligt går til spilde. Det er grønt. Og det er smart.

På den anden side har det også en potentiel omkostning, påpeger bl.a. tænketanken Carnegie Endowment i [en dugfrisk rapport](#), 'The Global Expansion of AI Surveillance', fra 17. september i år:

»Der er en voksende bekymring for, at de smarte byer (*smart cities*, red) også muliggør en dramatisk stigning i offentlig overvågning og sikkerhedsapparatets muligheder for at trænge sig ind på os«, hedder det i rapporten, der taler om en global trend: Mindst 75 af 176 lande verden rundt bruger nu aktivt en eller anden form for kunstig intelligens til overvågningsformål.

Kort sagt: Hvor Frankrigs præsident Macron i sin tid vekslede en velment klimakamp til en indædt klassekamp med De Gule Veste, fordi hans klimaskatter ramte de lavestlønnede hårdest, så kan den smarte by byde på et sammenstød mellem klimakamp og overvågning.

Og præcis det kan de tale med om her i verdens måske smarteste by af dem alle: Singapore.

På Speakers' Corner er det tilladt for borgerne at forsamles og endda holde taler ... men regeringens kameraer følger med.

Speakers' Corner

Vi begynder i en lille park tæt ved det legendariske Raffles Hotel, hvor man finder det eneste sted i Singapore, hvor de cirka 5,6 millioner indbyggere må holde offentlige forsamlinger uden først at have fået tilladelse fra politiet.

»Speakers' Corner« står der ved indgangene til parken, der imidlertid ikke for alvor indbyder til den store, passionerede politiske debat.

Synlige overvågningskameraer er sat op på master i parken sammen med blå politiskilte, som advarer om, at kameraerne er tændt.

For det meste er parken da næsten også tom for mennesker.

Singapore er kendt for at være et af verdens største finanscentre, hvor lave skatter, en velfungerende infrastruktur samt politisk stabilitet har fået tusindvis af vestlige virksomheder til at placere deres asiatiske hovedkontorer der.

I forhold til resten af Asien er Singapore da også en verden for sig. Fortovene er brede og rene, selv taxaerne overholder fartbegrænsningerne, og en stor del af indbyggerne er veluddannede, relativt velstående og flydende på mindst to sprog.

Men menneskerettighedsaktivister advarer om, at regeringen i Singapore bruger den blankpolerede overflade til at skjule, at landet reelt er en etpartistat, hvor helt grundlæggende rettigheder som ytrings- og forsamlingsfrihed bliver undertrykt.

Forbillede eller skræmmeksempel

Det rejser spørgsmålet, om Singapores retlinede samfundsindretning alene fungerer i kraft af, at regeringen sidder så tungt på magten.

Spørgsmålet trænger sig på, fordi Singapore ikke længere kun er et vigtigt finanscenter, men også på en stor international konference sidste år blev kåret som den førende *smart city* i verden. Her fik regeringen i Singapore ros for at bruge ny teknologi til at forbedre komforten for indbyggerne og finde nye, grønne løsninger på gamle problemer.

Når København bliver vært ved det såkaldte C40-topmøde med deltagelse af borgmestre fra store dele af verden, vil Singapore også være et af de steder, borgmestrene i særlig grad skeler til for at lade sig inspirere.

Listen over smarte løsninger, som Singapore har gennemført eller planlægger at gennemføre, er nemlig lang.

På et af byens universiteter er der allerede en førerløs bus, der fragter de studerende rundt på campus. Derudover er der indledt forsøg med selvkørende køretøjer, som indbyggerne som en del af den offentlige trafik skal kunne bestille gennem en app på deres mobiltelefon. Det sker for at nedbringe mængden af biler på vejene.

Med stærkt begrænset adgang til frisk vand har Singapore udviklet systemer til bedre at indfange regnvand, genbruge spildevand og inddæmme havvand og afsalte det.

Regeringen er også ved at udvikle en virtuel 3D-model af hele bystaten, *Virtual Singapore*, hvor planlæggere og teknikere ifølge netmediet CityLab kan zoome ind på eksisterende bygninger og enkelte lejligheder for at analysere deres energiforbrug eller graden af forurening og støj. Modellen kan desuden simulere nødsituationer og teste miljømæssige og andre konsekvenser af ændringer i bybilledet.

Teknologivante indbyggere

Men det mest særlige ved Singapore er muligvis slet ikke alle de nye smarte løsninger, men at indbyggerne er digitalt hjemmевante og særdeles modtagelige over for ny teknologi, så de derfor gennem deres adfærd er med til at gøre bystaten mere grøn, innovativ og effektiv.

»For os er smarte løsninger helt klart et salgsargument«, siger den 48-årige ejendomsmægler Alicia Koh, mens hun står på et torv tæt ved Chinatown i centrum af Singapore, hvor hun forsøger at få de forbigående til at interessere sig for de nye eksklusive lejlighedskomplekser, som hendes ejendomsfirma er ved at opføre.

»Vi sørger for, at lejlighederne fysisk er indrettet med de nyeste teknologiske muligheder, og så er det op til køberne at beslutte, om de vil tilmelde sig dem«, siger hun.

For eksempel er der installeret sensorer i vandrørene, som kan vise, om der er et læk. Sensorerne sender oplysningerne til en app, som gør det muligt i realtid at følge vandforbruget. På samme måde vil man via apps kunne tjekke, om man har husket at lukke køleskabsdøren, ligesom man kan slukke eller tænde for aircondition-anlægget og åbne hoveddøren for besøgende, selv om man ikke er hjemme.

Endnu en mulighed i de nye lejligheder er at sætte videokameraer op i stuen og i alle andre rum, hvor man ønsker det.

»Man kan ikke kun se, om der er indbrud. Man kan også følge med i, om rengøringsdamen stjæler, eller om barnepigen slår ens børn«, siger Alicia Koh i et tonefald, hvor det virker som en selvfølge, at de fremtidige ejere af de eksklusive lejligheder har tjenende ånder til at klare børnepasning, rengøring og andre af livets mere trivielle gøremål.

Derfor studser hun også, da hun får spørgsmålet, om ikke man bør være bange for, at hackere tvinger sig adgang til overvågningskameraerne, eller at ejendomsselskabet giver politiet lov til at følge med i de hjem, hvor en eller flere beboere er kommet i myndighedernes søgelys. Som det er i dag, har politiet i Singapore lov til at indsamle data uden dommerkendelse eller konsultation med borgerne, påpeger South China Morning Post.

»Det aspekt har jeg aldrig tænkt over. Vores ejendomsfirma garanterer, at ingen andre får adgang til kameraoptagelserne, men man kan selvfølgelig ikke være sikker på, at det bliver efterlevet«, siger hun og tilføjer, at de fleste indbyggere i Singapore vil være tilbageholdende med at antyde, at regeringen og politiet kunne finde på at misbruge deres magt.

»Ingen tør sige noget negativt om regeringen, fordi alle ved, at der næste dag så vil stå to politibetjente og banke på ens dør«, siger hun.

Kameraer i lygtepæle

Øget overvågning er imidlertid en del af diskussionen om Singapore som smart city, fordi regeringen ikke kun bruger ny teknologi til at sikre vandforsyningen og gøre bystaten mere grøn.

For tre år siden indledte regeringen og politiet ifølge avisen The Straits Times et pilotprojekt, hvor myndighederne opfordrede folk til at lade kameraer i deres biler være tændt døgnet rundt – også når bilerne stod parkeret – og dele optagelserne med politiet. Ifølge regeringen ville det forbedre sikkerheden på parkeringspladser og i boligområder.

Nu er regeringen gået endnu længere og planlægger ifølge nyhedsbureauet Reuters at sætte 100.000 overvågningskameraer op i lygtepæle overalt i Singapore og desuden udstyre kameraerne med teknik til ansigtsgenkendelse.

Den form for massiv overvågning er hidtil kun set i Xinjiang-regionen i Kina, hvor politiet bruger kameraer med ansigtsgenkendelse som et led i kontrollen og undertrykkelsen af regionens muslimske befolkning.

Desuden skal de nye kameraer i Singapore ses i sammenhæng med, at politiet allerede i dag er i stand til at overvåge mange veje og offentlige pladser, fordi der i forvejen hænger politikameraer i store dele af bystaten.

Regeringen i Singapore peger på, at de 100.000 nye kameraer bl.a. skal understøtte politiets efterforskning i tilfælde af terror og udføre analyser af menneskemængder – for eksempel i forhold til adfærd i myldretidstrafikken. Desuden skal kameraerne ifølge Reuters suppleres med sensorer, som bl. a. skal monitorere luftforureningen.

Politisk undertrykkelse

Phil Robertson, der er vicedirektør for Asien-afdelingen i menneskerettighedsorganisationen Human Rights Watch, mener, at den politiske undertrykkelse gør det svært at tro på regeringens forsikringer.

»Ingen ved, hvad myndighederne bruger alle de data til, som de indsamler, men Singapore er et overvågningssamfund, og derfor må man formode, at den indsamlede datamængde bl.a. bliver brugt til at holde øje med kritikere af regeringen«, siger han.

Formelt er Singapore et demokrati, men helt ulig demokratier i andre lande har regeringspartiet People's Action Party (PAP) formået at vinde alle valg siden Singapores fødsel for over 50 år siden.

Human Rights Watch beskyldte i en omfattende rapport i december sidste år PAP for at have lammet oppositionen ved rutinemæssigt at have anklaget politiske modstandere for injurier og fængslet dem for at have deltaget i offentlige protester.

Rapporten kaldte Singapore et stærkt undertrykkende land, hvor »regeringen strengt begrænser, hvad der kan blive sagt, offentliggjort, opført, læst og set«.

»De, som kritiserer regeringen eller domstolene eller offentligt diskuterer race og religion, vil ofte se sig selv udsat for politiefterforskning eller tiltaler eller civile søgsmål om bagvaskelse«, fastslog rapporten.

I foråret blev regeringen i Singapore udsat for massiv international kritik, da den indførte en lov, som gav ministre mulighed for at udstede ordrer til folk, medier og onlinetjenester om inden for et døgn at fjerne indhold på nettet, som myndighederne vurderede til at være falsk eller manipulerende, og som dermed kunne skade den offentlige tiltro til regeringen.

Menneskerettigheds- og medieorganisationer mente, at loven gav regeringen vidtgående muligheder for at slå ned på kritik, og den samme frygt kunne spores blandt et flertal af befolkningen.

En undersøgelse fra Reuters Institute foretaget i maj viste, at 63 procent af de adspurgte singaporeanere i undersøgelsen frygtede problemer med myndighederne, hvis de udtrykte politiske holdninger på nettet.

Undersøgelsen placerede Singapore som nummer to – lige efter Tyrkiet – på en liste over 37 lande, når det kom til frygten for at kritisere regeringen.

Byttehandel med regeringen

Ifølge Jolovan Wham, som er en af Singapores mest fremtrædende systemkritikere, foregår undertrykkelsen på en yderst raffineret måde, hvor regeringen gør nok til at skabe frygt i befolkningen, men ikke så meget, at det skaber international fordømmelse og placerer Singapore i samme kategori som autoritære regimer som Kina.

Selv er 39-årige Jolovan Wham bl.a. blevet dømt for at have organiseret en offentlig forsamling uden tilladelse, da han i 2016 var arrangør af et møde, hvor Hongkongs mest kendte demokratiforkæmper, Joshua Wong, talte via en Skype-forbindelse.

Jolovan Wham mener, at når Singapore ikke oplever politisk uro ligesom i Hongkong, så skyldes det, at en stor del af befolkningen i Singapore har købt regeringens fortælling om, at de strenge love og de mange kameraer på gader og stræder er til for at skabe sikkerhed.

»Vi har mere eller mindre erkendt, at vi lever i en overvågningsstat, og har accepteret at opgive frihedsrettigheder til gengæld for tryghed«, siger han.

Derimod har regeringen en helt anden udlægning. Singapores premierminister, Lee Hsien Loong, forklarede ifølge Reuters tidligere på året, at Singapores position som smart city havde til formål at forbedre folks liv, og at han ikke ønskede at indføre mekanismer, »som er hovne, som er indgribende, som er uetiske«.

Alligevel er den offentlige diskussion begrænset.

En lektor i datasikkerhed på et af Singapores førende universiteter indvilligede først i at give et interview til Politiken om dilemmaet mellem overvågning og Singapores udvikling som smart city, men bad efterfølgende om at få interviewet trukket tilbage.

Vedkommende begrundede det med frygt for, at Politiken ikke ville være i stand til at oversætte interviewet korrekt fra engelsk til dansk, hvilket kunne få skadelige konsekvenser for det universitet, hvor vedkommende er ansat.

En anden professor, Simon Chesterman, som samtidig er dekan for det juridiske fakultet på National University of Singapore, sagde, at han var forhindret i at stille op til et mundtligt interview pga. travlhed.

Men i en mail til Politiken skriver han, at en lille, højtuddannet og teknologisk sofistikeret befolkning som den i Singapore er mere villig til at omfavne teknologi. Derudover understreger han, at der i modsætning til Europa ikke har været eksempler i Singapore på, at regeringen har misbrugt de informationer, den har fået gennem overvågning.

»Det hastige udviklingstempo i Singapore bliver af de fleste knyttet sammen med god regeringsførelse, og derfor er der et højere niveau af tillid til regeringen«, skriver han.

Simon Chesterman mener dog, at Singapores udvikling som smart city vil gøre det endnu mere afgørende for regeringen at fastholde en tillid til, at indsamlingen af oplysninger sker af hensyn til befolkningens bedste.

»Det vil sandsynligvis kræve mere gennemsigtighed i forhold til, hvordan de (oplysningerne, red.) bliver brugt, og hvem der er ansvarlige, når noget går galt«, skriver han og henviser til, at Singapore sidste år oplevede sin hidtil største it-skandale.

Her brød hackere ind i de nationale sundhedssystemer og kopierede personlige oplysninger på omkring 1,5 million borgere – heriblandt også Singapores premierminister, Lee Hsien Loong.

Skandalen satte gang i en diskussion om, hvordan myndighederne fremover sikrer sig bedre mod cyberangreb.

Derimod førte den ikke til en debat om, hvad det vil sige at være en smart city. For eksempel hvorfor det er nødvendigt med flere dataindsamlinger og flere overvågningskameraer, når kriminaliteten i forvejen er så lav, at de fleste ikke betænker sig ved at efterlade deres taske eller bærbare computer på bordet, når de på en café går op til kassen for at betale.

Et stort flertal lader til at være enige med regeringen i, at stadig mere sikkerhed selv uden nogen synlig ændring i trusselsbilledet er en forudsætning for, at man kan blive ved med at leve et komfortabelt liv.

»Overvågningskameraer skaber mere tryghed. De gør det muligt for politiet at spore gerningsmændene, hvis nogen gør noget ulovligt. Men ellers tror jeg ikke, at politiet vil bruge optagelserne til noget«, siger 70-årige Linda Tay, da hun netop har parkeret sin bil.

Parkeringsafgiften har hun betalt via en app på sin mobiltelefon, der også fortæller hende, hvornår hun senest skal være tilbage ved bilen.

»Smart, ikke sandt?«, siger hun og fortsætter ind i et indkøbscenter uden at tage notits af det overvågningskamera, som politiet har hængt op ved indgangen.